

LUX FILM DAYS

3 FILMER
24 SPRÅK
28 LÄNDER

© Komplizen Film

WESTERN

En film av Valeska Grisebach
Tyskland, Bulgarien, Österrike

WESTERN

EN FILM AV VALESKA GRISEBACH

En liten grupp tyska arbetare skickas till Bulgarien för att installera en vattenturbin mitt i ett torrt och bergigt område i söder, inte långt från gränsen till Grekland. De slår läger i närheten av en avlägsen by och gör sin närvaro känd genom att hissa den tyska flaggan, något som lokalbefolkningen finner en smula provocerande.

Detta är början på en problemfylld samexistens för de två grupperna där (nästan) ingen talar den andres språk. Meinhard, som säger sig vara före detta legionär som omskolat sig till byggnadsarbetare för att tjäna pengar, är den som tar första steget genom att upprepade gånger visa öppenhet och vara tillmötesgående gentemot byborna. Han kommer därför att fjärma sig mer och mer från sina kollegor, som blir alltmer slutna i övertygelsen om sin egen förträfflighet och som verkar sakna all tillstymmelse till medkänsla för den andra gruppen. Trots sin klumpighet lyckas Meinhard – en antihjälte utan familj och utan några band – finna sig ganska väl tillrätta i en värld som är så väsensskild från hans egen.

BAKGRUND

Den tyska regissören Valeska Grisebach ställer en grupp tyska arbetare mot invånarna i en liten avlägsen bulgarisk by och uppmanar oss att betrakta de stora socioekonomiska och kulturella skillnader som finns mellan länderna i Europeiska unionen. Hennes film utspelar sig i ett Europa under uppbyggnad, fullt av kontraster. Och även om mötena är en källa till rikedom på det mänskliga planet, frilägger de också olika värderingar, koder och beteenden som leder till missförstånd och till pyrande konflikter.

Den dramatik och spänning som byggs upp ur mötena släpper inte förrän i slutet av filmen, då byborna går till tyskarnas läger för en fest där musik och dans blir det universella språket. Behovet av att övervinna fördomar, respekten för och öppenheten mot andra är teman i denna "västernfilm", som fördömer förakt och förmyndarattityd gentemot de fattigaste länderna.

DET VAR EN GÅNG I ÖST

Före EU-anslutningen 2007 var Bulgarien ett så gott som okänt land för västlänarna och sammankopplades ofta med det tidigare östblocket, som ändå hade nedmonterats ett kvarts sekel dessförinnan. I sin hantering av mänskliga relationer åskådliggör *Western* tydligt klyftan mellan två världar som ännu inte har lyckats nå en gemensam europeisk identitet. Det är också anmärkningsvärt att de tyska arbetarna från början slår ner sina pålar som om det hade varit ett erövrat land. De hissar demonstrativt den tyska flaggan för att visa sin bestämmanderätt över den lilla landsända som välkomnar dem under den tid som deras arbete håller dem kvar. Meinhard tar hand om en häst som han tror är vild, men som faktiskt tillhör Adrian, farbror till den unge Vanko. Vincent, byggets förman, uppför sig opassande inför de unga flickor som kommer för att bada i ån och tvekar inte att avleda det för byn så viktiga vattnet, som om tyskarnas behov hade företräde och var viktigare än lokalbefolkningens. De kör omkring med sitt bullriga

© Komplizen Film

© Komplizen Film

© Komplizen Film

fyrhjulsdrivna åkdon nattetid för att understryka sin självklara närvaro i området och avskräcka eventuella inkräktare från att närma sig deras anläggning osv.

Det finns västerkaraktär i Valeska Grisebachs film: Meinhard, en ensam "kofösare" som med bister uppsyn rider barbacka, obrukbara och ökenliknande marker som trots det mälrar upp ett naturskönt landskap, en liten by med dammiga gator och ett kafé som fungerar som saloon, där man slår ihjäl tiden genom att dricka raki och spela om pengar, två grupper som utmanar varandra, där den ena anser sig överlägsen den andra i fråga om framsteg och förfining. "De här byarna är som en tidsresa", säger t.ex. en av tyskarna under en första åktur med det fyrhjulsdrivna fordonet genom området.

Karakteren Meinhard lyckas emellertid mildra den rådande misstron efter ett möte präglad av fientlighet och missförstånd. Trots språkbarriären får han kontakt med lokalbefolkningen och utvecklar empati gentemot dem, vilket hans tyska kollegor kommer att motarbeta. Han ställer sig exempelvis på bybornas sida den kväll byggets förman Vincent kläcker idén om att avleda byns vatten. Han förklarar att det på grund av vattenbrist är ransonerat och redan rättvist fördelat mellan tre olika byar. Vincent lyssnar emellertid inte på Meinhards argument och attackerar honom våldsamt, varefter han försvinner bort i mörkret, övertygad om att Meinhard påtalat bybornas vedermödor enbart för att ta ställning mot sina egna. Att ta andras intressen i beaktande är något helt okänt för byggets förman, men tycks för Meinhard vara möjligt efter hans upprepade möten med byborna. Detta visar tydligt på vikten av dialog och hur den leder till insikt utan vilken samexistens blir omöjlig.

ETT SVÅRT MÖTE

Snart avstannar bygget och med det även männens verksamhet. Den lastbil med fyrtio ton grus som behövs för det fortsatta arbetet försenas och för den lilla gruppen tyskar blir solen, stranden och alkoholen de huvudsakliga tidsfördriven. Långa utdragna tagningar av landskapet och ljudet från insekterna illustrerar hur dessa mäns liv nu verkar gå på tomgång. Meinhard tillbringar däremot mycket tid i byn och deltar i bybornas göromål: en stenmur ska byggas, tobaksblad ska torkas ... Livet verkar ha tagit en annan riktning för denne rotlöse och gåtfulle man med oklar bakgrund – han påstår sig ha varit legionär och sakna hem och familj, men ingenting i filmen bekräftar detta – som varken känner sig hemma i lägret eller i byn. Hans ständiga flackande mellan de bägge platserna, oftast på kvällen eller mitt i natten, ger regissören flera möjligheter att introducera oväntade och våldsamma scener i filmens i övrigt ganska långsamma tempo.

Scenen där Vincent kastar sig över Meinhard och trycker ner honom mot marken ger eko tre gånger. En gång när Vanko hoppar ner på honom från en lastbil. De två rullar runt på marken, men situationen vänder snabbt till ynglingens nackdel eftersom han svimmar. Under hela den tid han är medvetslös funderar man över Vankos motiv och hur byborna ska reagera när de får syn på hans orörliga kropp, som Meinhard under tiden burit ner till byn. När Vanko har piggnat till får vi veta att han bara hade velat spela den person han nu ser som sin vän ett spratt. Det visar sig alltså vara en helt fristående episod utan allvarliga konsekvenser, men belyser den ständiga anspänning som råder mellan de båda grupperna. När filmen

närmar sig sitt slut blir Meinhard återigen attackerad. Efter att ha vägrat lämna tillbaka de pengar som han pressat en bybo på i spel, klår tre män upp honom för att sedan kasta honom i ån och fly. Genomblöt tillbringar Meinhard natten där han hamnat och tas dagen efter om hand av byborna, som är på väg till en fest i tyskarnas läger. När festen är i full gång anklagas sedan Meinhard av en bybo för att ha legat med en flicka från byn. De båda männen tar till handgripligheter och Meinhard hamnar återigen på marken. "Så är det i byhålor ... allt kan hända", säger Adrian när han tar hand om den fallne efter slagsmålet.

Rytmen i *Western* är olika under olika delar av dygnet: Under dagen flyter det väl och berättelsen är återhållen och civiliserad, medan natten till viss del präglas av grymhet och av den brutala och plötsliga upplösningen av de spänningar som bildats kring huvudpersonen. Meinhard väcker misstroende hos sina kollegor och särskilt hos chefen Vincent, som känner sig sviken, men även hos byborna som inte riktigt förstår hans envisa vilja till integration och som på sätt och vis förebrår honom för att inte upprätthålla vederbörlig distans till dem. Han gestaltar filmens egentliga tema, nämligen svårigheten att få till ett äkta möte mellan två motsatta grupper, trots en gemensam politisk identitet, ett möte som, vid sidan av en vilja till öppenhet, i början framför allt förutsätter respekt och varsamhet.

© Komplizen Film

© Komplizen Film

DISKUSSIONSPUNKTER

- I början av filmen lägger Vincent beslag på en ung bulgarisk flickas hatt som hamnat i ån och använder den för att retas med henne, och går så långt att han trycker ner hennes huvud under vattnet. I slutet finns en liknande scen med den tyska flaggan, som bulgarerna lagt beslag på. Hur uppfattar du sambandet mellan dessa två scener: liknar de varandra, är de jämförbara?
- "Vad gör du här?" frågar Adrian Meinhard alldeles i slutet av filmen, när han lämnar tillbaka kniven som Meinhard gett Adrians syskonbarn Vanko som minne. Tänk på de frågor som filmen tar upp och fundera även på följande: Vad tror du Meinhard letar efter på den här ogästvänliga platsen, där ingenting händer utanför byn, dit världsnyhetera aldrig tycks nå, där det saknas jobb, men även bekvämligheter och kulturella och idrottsliga aktiviteter?
- Utan att det uttryckligen tas upp anspelar filmen flera gånger på landets historia och dess ekonomiska situation. Minns du vilka dessa anspelningar var? Hur bidrar dessa kontextuella element till historien om mötet mellan de bulgariska byborna och de tyska arbetarna?

les grignoux

EUROPEISK FILM FÖR EUROPAS MEDBORGARE

Efter förra årets upplaga, då initiativet firade sin tioårsdag, fortsätter LUX-priset att omfatta en häpnadsväckande mängd olika genrer och röster genom filmer av unga talangfulla kvinnliga och manliga regissörer från Europa. Europaparlamentet har glädjen att presentera de tre filmer som tävlar om LUX-filmpriset 2017:

120 BPM (*120 battements par minute*), en film av Robin Campillo (Frankrike)

SAMEBLÖD, en film av Amanda Kernell (Sverige, Norge, Danmark)

WESTERN, en film av Valeska Grisebach (Tyskland, Bulgarien, Österrike)

Filmerna tar på ett varmt och intelligent sätt upp aktuella ämnen och återspeglar skeenden i dagens Europa. De visar personer som med öppen ögon iakttar världen omkring sig för att försöka förstå verkligheten och de samhällen eller grupper som de är en del av. Genom att våra historier berättas och förstärks av de känslor som en film kan förmedla, lyfts den europeiska filmens kvalitet och mångfald fram, liksom dess betydelse för att skapa sociala värden och kulturell gemenskap. Se gärna filmerna under den sjätte upplagan av LUX-filmdagarna.

LUX-FILMPRISET

Kulturen spelar en avgörande roll för våra samhällen.

Med detta i åtanke lanserade Europaparlamentet 2007 LUX-filmpriset med målet att öka distributionen av europeisk film i Europa och uppmuntra till europeisk debatt om viktiga samhällsfrågor.

LUX-filmpriset är ett mycket speciellt initiativ. Medan de flesta europeiska samproduktioner enbart visas i ursprungsländerna och sällan sprids till andra länder, inte ens inom EU, ger LUX-filmpriset tre europeiska filmer den unika möjligheten att textas på EU:s 24 officiella språk.

Vinnaren av LUX-filmpriset röstas fram av Europaparlamentets ledamöter och offentliggörs den 15 november 2017.

LUX-FILMDAGARNA

LUX-filmpriset har även gett upphov till LUX-filmdagarna. Sedan 2012 har de tre filmer som tävlar om LUX-filmpriset presenterats för en större europeisk publik under LUX-filmdagarna.

Under LUX-filmdagarna är alla välkomna att ta del av en bestående kulturupplevelse som inte känner några gränser. Från oktober till december kan du träffa filmentusiaster från hela Europa genom att gå och se de tre tävlande filmerna på något av Europeiska unionens 24 officiella språk. Glöm inte att rösta på din favoritfilm på vår webbsida luxprize.eu eller på vår Facebooksida!

PUBLIKENS OMNÄMNANDE

LUX-filmprisets publikpris kallas Publikens omnämmande. Glöm inte att rösta på en av de tre filmerna före den 31 januari 2018! Du har chansen att bli utvald att delta på den internationella filmfestivalen i Karlovy Vary i juli 2018 – på inbjudan av Europaparlamentet – och tillkännage namnet på den film som fått publikens omnämmande.

TITTA,
DISKUTERA
& RÖSTA!

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REGI: Valeska Grisebach

MANUS: Valeska Grisebach

SKÅDESPELARE: Meinhard Neumann,
Reinhardt Wetrek, Syuleyman Alilov Letifov,
Veneta Frangova, Vyara Borisova

FOTO: Bernhard Keller

PRODUCENTER: Jonas Dornbach, Janine
Jackowski, Maren Ade, Valeska Grisebach,
Michel Merkt

PRODUKTION: Komplizen Film, Chouchkov
Brothers, Coop99 Filmproduktion, KNM och
ZDF–Das Kleine Fernsehspiel

ÅR: 2017

SPELTID: 119 minuter

GENRE: Drama

LÄNDER: Tyskland, Bulgarien, Österrike

ORIGINALSPRÅK: Bulgariska, engelska, tyska

Text färdigställd i augusti 2017

